

# NOORD-BRABANDER.

Dicere est  
Quid velat? HORATIUS

NOMMER 86

S-BOSCH.

ZATURDAG 11 AUGUSTUS 1832.

## Frankrijk.

PARIJS, 4 Augustus.

Z. Majes. de Koning is gisteren met deszelfs gezin van Cloud naar Compiègne vertrokken. Het rijk werd door een detachement dragonders geëscorteerd, terwijl negen andere ruiters met de adjudanten en staatsdames volgden.

De koninklijke gezin heeft een rijder secretarissen naar Compiègne gezonden, welke voortseld door de overige leden van het corps diplomatique zal gevolgd worden.

— Aan het russisch gezantschap zijn dépêches van St. Petersburg ontvangen, welke, zoo men zegt, ten geleide strekken naar diplomatische nota, die aan de verschillende hoven, over de belgische zaak moest worden overhandigd.

— De dagbladen gewaagden dezer dagen van eene groote overwinning, door don Pedro op de troepen van don Miguel, te Ferreiros, een dorp, drie mijlen van Porto gelegen, behaald. Het schijnt thans dat die tijding geen geloof verdient en dat in tegendeel vele krijgslieden van don Pedro zijn afgevallen. De daadzaken zullen ongetwijfeld binnen weinige dagen opgehelderd worden. De rust heerscht nog steeds te Lissabon.

## Belgie.

BRUSSEL, 8 Augustus.

Zie hier wat wij weten, namelijk dat er den 3 augustus nog geen werkelijk Groot protocol in wezen was. Het is waar, de conferentie besdiscussieerde de nieuwe voorstellen des Konings van Holland in opregten ernst; zij was beziel met den wensch om de beide partijen eindelijk elkander te doen verstaan; de belgische plenipotentiaris is natuurlijkerwijze en is ook werkelijk gepolst geworden opzigtelijk de gezondheid des Konings der Belgen; doch hetgeen niet minder zeker is, is dat het gouvernement doof zal blijven voor alle onderhandeling, welke niet moet worden voorgestaan door de ontzuining des gebieds, of door eene plegtige adhesie van Holland aan het tractaat der 24 artikelen.

— Uit Valenciennes schrijft men ons dat de Koning der Belgen zondag avond ten half vijf ure aldaar is aangekomen. Hij is ontvangen geworden door den hertog van Choiseul en de overheden. Na een, door de lieden van het huis des franschen Konings gereed gemaakt maal gebruikt te hebben, die opzettelijk daartoe waren afgezonden, heeft Z. M. zijne reis voortgezet.

De onderscheiden troepen-escorten, die geëchelonneerd moeten staan langs den weg, dien H. H. M. M. bij hunne terugkomst uit Frankrijk zullen langskomen, hebben order om den 12 gerad te zijn. Men gelooft dat H. H. M. M. eerst drie dagen daarna hunnen intogt binnen Brussel zullen houden. Gedurende dien tusschentijd zullen zij te Laeken verblijven.

— Indien wij zekere geruchten mogen gelooven, moet het ministerie stellig hebben geweigerd in eenige schikkingen te treden, die strijden mochten met zijne jegens de kamers aangevane verbindtenissen.

— De heer de Chasteler reeds ongesteld bij zijn vertrek van Brussel met den Koning, heeft de reis niet verder dan tot Valenciennes kunnen voortzetten.

— Gisteren is aan het paleis een zwaar beladen rijtuig met goederen, tot het huwelijks-uitzet der Koningin behoorende, aangekomen.

— Bij het leger heeft eene promotie plaats gehad, welke de Koning voor zijn vertrek goedgekeurd heeft.

— De Belgische vermeldt, dat de heer Ch. de Brouckere zijne demissie als aide-de-camp des Konings ingezonden heeft.

— Het lijk van den kapitein Nique, onlangs te Ostende verongelukt, is aan de kust, onder de gemeente Adinkerke, wedergevonden.

— De *Moniteur* behest het volgende:

De *Courrier Belge* kondigt op, geloof van eenen correspondent, aan, dat Frankrijk en Engeland afgezien hebben van het aanwenden van dwangmaatregelen tegen Holland, en dat een Groot protocol, nieuwe voorstellen van de conferentie houdende, zich reeds in handen van het ministerie moet bevinden. Dit gerucht was van eenen aard om ongenustheid onder het publiek te ver-

oorzaken. De jongste dépêches van Londen aan het ministerie aangekomen, de dagteekening van den 4 voerende, maken geen melding van het bestaan eens protocols. Zonder de mogelijkheid van het bestaan van dit diplomatisch stuk te willen erkennen, heeft het ministerie zeer sterke gronden er aan te leggen; het kan in alle geval, bevestigen, dat het er nog direct of indirect kennis van draagt.

— Het gelooft met den *Courrier* dat, ware de zaak waar, de reden van zijn niet tijding niet kalmita te ontvangen. Het gouvernement heeft te duidelijk zijn stelsel en inzichten blootgelegd dan dat men van zijnen kant eene daad van zwakheid te verwachten hebbe. Het zal zijn stelsel weten te verdedigen, omdat het dat stelsel alleen voor goed en eervol houdt en alleen in staat, om tot eene zeer nabij luyde ontwikkeling onzer aangelegenheden te leiden.

— De Koning is in den avond van den 5 te Kamerrijk gearriveerd; hij was verzeld van den hertog van Choiseul, de maarschalk Gerard en eenen talrijken staf. Te Valenciennes, te Bouchain en te Kamerrijk heeft men onzen soeverein met 21 schoten begroet. Den volgenden morgen zou de reis naar Compiègne worden voortgezet.

Men heeft eenen estafette dienst tusschen Brussel en Compiègne georganiseerd, om des noodig de tijdingen met den meesten spoed aan den Koning te kunnen overbrengen.

## Nederlauden.

's HERTOGENBOSCH, 10 Augustus.

Z. K. H. de opperbevelhebber van het leger, heeft aan hetzelfde uitgevaardigd de navolgende

### DAGORDER voor het LEGER te VELDE.

Het is eene aangename taak, die de Koning mij heeft opgedragen, om aan het leger de tevredenheid te moeten betuigen, over den voordeeligen staat, waarin Z. M. al de onderscheiden corpen heeft bevonden, die het leger te velde uitmaken.

De Koning heeft in de goede houding der troepen zichtbare vorderingen bespeurd.

De orde en juistheid, waarmede in zijne tegenwoordigheid, de bewegingen der verschillende wapens zijn uitgevoerd, hebben den Koning ten bewijze gestrekt, dat werkdadigheid en ijver zoo wel siken soldaat bezielt, als de hoofden van onderscheiden rang.

Het leger kan alzoo meer dan ooit, het vertrouwen regtsvaardigen dat Koning en vaderland in hetzelfde stellen.

Hoofdkwartier Tilburg, den 4 augustus 1832.

De veldmaarschalk, opperbevelhebber van het leger,  
WILLEM, prins van Oranje.

— Hedenof morgen zullen de troepen der tweede divisie, thans in het zuid-oostelijk gedeelte dezer provincie gekantonneerd, het legerkamp bij Rijen betrekken, en de eerste divisie, die hetzelfde alsdan verlaat, hoofdzakelijk de tegenwoordige kantonnementen der reserve-divisie innemen, welke troepen in de thans door de tweede divisie bezette plaatsen zullen gekantonneerd worden.

— Op den 8 augustus is te Oosterhout overleden de heer J. S. Hallingius; door dit overlijden zijn onderscheidene posten opengevallen, zijnde zijn Ed. in deszelfs leven Vrederegter van het kanton Oosterhout, Burgemeester van de stad Oosterhout, Schoolopziener van het 1ste school-district, Houtvester van het eerste jacht-district, Dijkgraaf van de dorpengedijnsche polder enz., enz.; en was in het jaar 1829 door Z. M. tot ridder benoemd van de orde van den Nederlandschen Leeuw.

— Z. M. heeft, den raad van state gehoord hebbende, eenigen tijd geleden, bepaald, dat de tot dusverre aangenomen bepalingen omtrent de kracht en de uitwerking der acten van indenniteit, welke voor de uitvaardiging der wet van 20 april 1818 zijn afgegeven, zullen worden gekaadhaafd. Die bepalingen rusten op het hoofdenkbeeld, dat de acten van indenniteit ten onderstands-domicilie regelen; en hieruit vloeit voort, dat de acte van indenniteit van den man, hetzij na zijn huwelijks in onbepaalde termen afgegeven, ook het onderstands-domicilie regelt van zijne daarin niet genoemde vrouw en minderjarige kinderen; dat die, aan eene vrouw voor haar huwelijks afgegeven,

voor haar opgevolgd huwelijk is vervallen; terwijl de acte van indemniteit, aan de vrouw na haar huwelijk afgegeven, van kracht blijft; een en ander wel te verstaan, behoudens de nitdrukkelijke voorbehoudingen, in die acte voorkomende, welke bij de toepassing in acht genomen worden; zoo als, bij voorbeeld, de opzettelijk uitgedrukte beperking van eene aan den man afgegeven, acte tot den aan zijn persoon alleen te strekken onderstand; in welk geval die acte niet tot de alimentatie zijner vrouw of kinderen verplicht; de bepaling van een zeker tijdsbestek, vóór hetwolk de acte zoude werken; de inhaesie van eene of andere beperking der wetten of reglementen, tijdens de aangifte der acte bestaande hebbende enz.

2. Exc. de minister van binnenlandsche zaken, bij circulaire van den 24 juli dit ter kennis van de provinciale gouvernemten brengende, voegt er bij dat er op nieuw bepaald is, dat alle zaken van den onderwerpeliiken aard, welke aan het gouvernement worden voorgedragen, naar die beginselen zullen blijven beslist worden.

— Men meldt uit 's Gravenhage van dinsdag 7 august: Deze nacht is van hier een kabinets-koerier, met dépêches voor opsp. gerapt te Londen, vertrokken; dezelve zonden, naar men zegt, het antwoord van het gouvernement behelzen, op de laatst door de conferentie aan den haren van Zuylen gedane openingen.

— De *Staats-Courant* houdt de volgende bekendmaking in van wege de keizerlijk-koninklijke legatie van Oostenrijk bij het hof der Nederlanden.

Alle oostenrijksche onderdanen, die zich in het Koninkrijk der Nederlanden of in deszelfs overzeesche bezittingen bevinden, en wier paspoorten of verlofbrieven verstreken mogten zijn, worden verwittigd, dat zij, krachtens een keizerlijk koninklijk besluit van den 22 maart 1832, zich, binnen den tijd van een jaar, indien zij in het koninkrijk der Nederlanden wonen, of binnen dien van drie jaren, wanneer zij zich in de colonien bevinden, bij de bevoegde overheid zullen hebben aan temelden, ten einde vergunning te erlangen van buitenslands te mogen verblijven; zij zijn gehouden hunne gemotiveerde aanvragen hiertoe te doen, hetzij aan de keizerlijk-koninklijke legatie te 's Gravenhage, hetzij aan een of ander oostenrijksch consulaat; bij gebreke waarvan de wettelijke bepalingen nopens de onwettig afwezenden of uitgeweken ten volle op hen van toepassing zouden worden gemaakt.

— De maatregelen der duitsche bondsvergadering om de wettige orde en de rust in het duitsche bondgenootschap te handhaven, zijn overal in Duitschland met misnoegen vernomen; van de zijde der regeringen worden nu die besluiten, doch op zeer onderscheidene wijze, bekend gemaakt, de geest van misnoegen en tegenstand openbaart zich intusschen op vele plaatsen; de voornaamste burgers van *Friburg*, en omstreken hebben zulks bij een adres aan den groot-hertog van Baden te kennen gegeven, waarin zij openlijk zeggen dat door die laatste besluiten hunne heiligste en kostbaarste regten beperkt, geschonden en grootendeels vernietigd zijn, dat daardoor de kracht aan de grondwet benomen, de waarborg hunner instellingen vernietigd en de regten der kroon, zoowel als die des volks bedreigd zijn; zij verklaren dat zij nog heden even als vroeger den weg der wettigheid en getrouwheid niet zullen verlaten, maar standvastig aan de constitutionele regten, die zij door hunne pogingen verkregen hebben, zullen blijven hechten: zij beschouwen alzoo deze besluiten als onwettig en verklaren plegtig (zoo als vroeger de tweede kamer op den 2 december 1831 met toejuiching van geheel het land gedaan heeft), zich tegen iedere gewelddadigheid opzigtelijk hunne voorregten, te verzetten. Zij zeggen wijders het onveranderlijk besluit genomen te hebben, om het gevaar, dat hun bedreigt, met al de middelen, die de wetten en regten ter hunner beschikking stellen, te zullen afwenden en de constitutie, den troon en het vaderland tegen elken aanval van Buiten, (ook in andere plaatsen van de verschillende duitsche staten zijn soortgelijke protestatien ingediend) te zullen verdedigen.

— Te Dusseldorf is den 6 augustus ter afwering van de cholera de volgende policiebepaling uitgegeven, betrekkelijk schepen, goederen en personen, komende uit Holland:

1°. Uit hoofde van het in Holland bestaande vrije en onbelemmerde verkeer met de alreeds besmette steden en plaatsen, zoo moet geheel Holland als verdacht worden aangemerkt.

2°. Alle schepen, uit dat land komende, zullen mitsdien aan de grenzen, gedurende vijf dagen, onder opzigt worden gesteld, ingeval men niet door officiële bewijzen kan aantoonen, dat dezelve uit gezonde plaatsen komen, of ten minste in de laatste vijf dagen hunner reis op gezonde plaatsen zich hebben opgehouden.

3°. Naardien de schepen op den Rijn bij Emmerik, uit plaatselijke oorzaken niet veilig genoeg voor anker liggen, zoo kan men vergunnen dat de vastgestelde observatie-tijd van vijf dagen te Lobith kan worden gehouden, voor zoo lang die plaats van de cholera bevrijd blijft, en in dat geval is het genoegzaam

bij het bereiken van dezerzijds gebied een door den burgemeester aldaar af te geven gezondheids attest te vertoonen. Aan die schepen, welke uit Holland komende, niet van het voorgeschreven gezondheids attest voorzien zijn, is het hinnen komen verboden, voor zoo verre zij niet tot de slechts transitogaaende behoren, waaromtrent overeenkomstig § 30 der hovenvermelde instructie zal gehandeld worden. Dringen echter deze schepen op de onbelemmerde doorvaart aan, zoo is hun het aan wal komen, zelfs in de dringende behoefte, streng verboden en moeten zij, opdat men met de vereischte omzigtigheid jegens hen kunne te werk gaan, gedurende hunne doorvaart eene zwarte vlag van den grooten mast laten waaijen.

4°. Alle met de Nederlandsche stoombooten aankomende reizigers worden als verdacht aangemerkt en is hun, alsook de stoomschepen zelve, het binnen komen des lands verboden. Hebben zij zich echter voor zoo lang Nijmegen of Lobith van de cholera bevrijd blijven, gedurende de laatste vijf dagen op die plaatsen opgehouden, en kunnen zij zulks door officiële bewijzen staven, alsdan is hun het binnenkomen des lands vergund, en zijn op hen, gelijk mede op alle andere reizigers, toepasselijk de in § 22 der instructie van 31 januarij des vorigen jaars vervatte bepalingen.

5°. De policie-beambten en gendarmen zijn met voorschriften nopens de strenge uitvoering der hovenstaande maatregelen voorzien geworden; ook zullen de grens-toebedienden, de koninklijke en gemeentelijke boschwachters en de veld- of landjagers der gemeenten in de waarneming hunner diensten daartoe medewerken.

Elke contraventie tegen deze op den grond der instructie van 31 januarij dezes jaars uitgegeven verordeningen haalt, volgens koninklijk kabinetsbevel van 5 februarij dezes jaars, een gereg. telijk onderzoek en bestraffing met eene geldboete van 10 rth. of 14 daasche gevangenis na zich.

#### RAADGEVINGEN ter voorloopige behandeling van het eerste tydperk des AZIATISCHEN BRAAKLOOPS (*Cholera Asiatica*).

Elke ziekte, welke haastig van verloop en daarbij gevaarlijk van aard is, vordert spoedige hulp: dubbel is dit dan ook het geval met den *Aziatischen Braakloop*, welke beide gezegde hoedanigheden in den hoogsten graad in zich pleegt te vereenigen. Daarom is het nuttig, dat een ieder wete, hoe hij zich, bij de eerste sporen dezer geduchte ziekte, welke hij bij zich of de zijnen ontwaart, te gedragen, welke hulpmiddelen hij al aanstonds, in afwachting van gevraagde geneeskundige hulp, aan te wende hebbe; maar daarom ook is het vooraf noodig, dat hij met de *kentekenen* dezer ziekte zelve eenigermate worde bekend gemaakt.

#### KENTEEKENEN.

De *Aziatische Braakloop* wordt doorgaans voorafgegaan van *vorboten*, als: duizeligheid, hoofdpijn, hartklopping of gevoel van beklemdheid, bij sommigen van drukking, bij eenigen van wezenlijke pijn in de maagstreek of hartkolk; oprispingen, walging, misselijkheid, braking, buikrommeling; gevoel van kwalijk-bevinden, van matheid, van onvermogen tot lichamelijken arbeid; somtijds trekkingen in de ledematen; meestal ligte *buikloop* (*diarreea*), welke laatste vooral, bij verzuim, al ligt in *cholera* overgaat.

De *Aziatische Braakloop* doet zich in verschillende graden van hevigheid en, in den hooger en graad, meestal plotselijk op, onder de volgende verschijnselen: Nadat er gewoonlijk vooraf eenige brakingen en stoelgangen van in de maag en darmen voorhandene stoffen zijn voorafgegaan, volgen er alda, met korte tusschenpozingen, aanmerkelijke *brakingen* en *afgangen van waterig vlokkelig vocht*, veel overeenkomst hebbende met rijst-water of water, waarin raauw vleesch is afgewassen geworden; deze ontlastingen grijpen *plotselyk* plaats en als of men water uit sene kan hoort loopen. Het gelaat drukt de hevigste benaauwdheid uit; de oogen vallen in; de stein wordt heesch; de waterlozing houdt op. In zware gevallen wordt de pols alda geheel onvoelbaar, het gansche ligchaam steenkoud, veeltijds met klam zweet bedekt, somwijlen blaauw, vooral in het aangezicht, aan handen en voeten, terwijl het vel aan de vingers en teenen rimpelig wordt, tong en adem koud en de ademhaling zeer benaauwd zijn. Aan dit alles paren zich meestal, reeds van den beginne af aan, sterke krampen, voornamelijk in de knuten, spoedig kracht-verlies, groote angst, hevige dorst, bewusteloosheid enz.

Eene onoverwylde doelmatige behandeling geeft by den *Aziatischen Braakloop*, in weerwil van de hevigheid der ziekte, goetende hoop op een spoedig herstel. Uit dien hoofde is het noodig, zonder tijdverspilling, geneeskundige hulp in te roepen; doch ook uit dienstelfde hoofde is het tevens noodzakelijk, den tijd, tot afwachting dier hulp bestemd, niet te laten verloren gaan. Hiertoe is het noodig de kennis eener geschikte

Voorloopige behandeling van den *Aziatischen Braakloop*. Bij genee ziekte laten zich algemeene regelen geven van be-

handeling, voor alle voorwerpen gelijkelyk; zoo ook niet bij den Aziatischen Braakloop: intusschen heeft de ervaring geleerd, dat de navolgende voorloopige behandeling in verre de meeste gevallen met groot nut kan worden aangewend, zonder in de overigen schade te kunnen stichten.

Zoodra zich, onder de voornaamsten der boven opgegevene kentekenen, de ziekte opdoet, trachte men al dadelijk alles aan te wenden, wat den omloop des bloeds naar de huid kan bevorderen en een gunstig zweet doen geboren worden.

Te dien einde plaatse men den lijder, spoedig ontkleed, in een verwarmd bed, in eene verwarmde wollen deken en bedekke hem met twee of drie dergelyken. Langs de beenen, de armen en de zijden legge men onderscheidene met heet water gevulde Bronwaters-kruiken, of heetgemaakte baksteen; de borst, den buik en alle andere voegzame plaatsen dekke men met zakjes of matrasjes, voorzien van heet zand, heete assche, heete zemelen, kruiden of soortgelijke zelfstandigheden. Op de maagstreek legge men eene sterke warme mostaard-pap of mostaardpleister, ten minste ter grootte van een vierkanten voet. Inmiddels geve men den lijder eenigen warmen drank, bij voorkeur van aromatische kruiden, b. v. van:

Kruisemunt- of pepermunt kruid; kamillen-bloemen, elierbloemen, van ieder een derde gedeelte. Vervolgens wrijve men, bij aanhoudendheid, den buik, den rug, de ledematen met warme wollen doeken, zoo mogelijk, bedeed met kamfer-brandewijn, bij zes deelen, waarvan men één deel geest van sal ammoniac (*ammonia liquida*) of ook wel gelijke deelen wijn-azijn, voegen kan. Onder dit alles, houde men den lijder uit den slaap, en wachte men zich voor de minste verkoeling deszelfs.

Nemen, onder deze behandeling, de toevallen niet af en doet zich, onder afwachting des geneesheers, in een paar uren tijds, geen gunstig zweet op, zoo geve men denzelfs in de gezegde kruidenthee, van tien tot tien minuten, vijf tot tien druppels kamfer brandewijn. Alsnu kan ook een warm water-bad, met vrucht worden aangewend, hetwelk ten minste 30 graden warmte, naar de schaal van Reaumer, behoort te hebben, en door bijvoeging van een half nederl. pond beste ruwe potassche kan worden versterkt. Na verloop van een vierde uur, neme men den lijder uit het bad, en plaatse hem wederom, op voorschrevene wijze, in het bed, zoo mogelijk, door eenigen verwarmings-toestel, de warmte onderhoudende en aankwekende. Dáár, waar dezelve voorhanden zijn, kunnen deze verwarmings-toestellen, bij voorkeur, in stede van haden, worden gebezigd, en zulks inzonderheid, omdat, vooreerst, de drooge warmte de voorkeur schijnt te verdienen, en, ten anderen, omdat daarbij alle schadelijke verkoeling te beter wordt vermeden. In plaats van een en ander, kan men zich, voor behulp, ook bedienen van eene in heet water gedoopte en vervolgens uitgewrongene wollen deken, waarin men den lijder halt, denzelfs verder met warme dekens toedekkende.

Onder de getrouwe en onvermoeide aanwending dezer behandeling, mag men zich vleijen, een weldadig zweet en aangenamen slaap te doen plaats grijpen, en de gevreesde ziekte, in haar begin, te overmeesteren, althans haar in haren hevigen voortgang te stuiten; terwijl eene verdere behandeling, voor zoo veel noodig, uitsluitend de taak wordt van den deskundigen.

Eene aanmerking verdient hier nog bij te worden in acht genomen, te weten: wanneer in enkele gevallen, zich teekenen opdoen van sterken aandrang van bloed naar het hoofd, als: hevige hoofdpijn, bedwelmdheid, onoverwinnelijke slaapzucht, bij sterke opgezetheit van het aangezicht, hoog roode kleur, roode oogen, sterke klopping der bloedvaten van den hals enz, zoo sla men om het hoofd des lijders doeken met koud water en azijn, die telkens, wanneer zij warm worden, wederom vernieuwende, en het overige ligchaam op den gewonen voet blijvende verwarmen.

Opdat echter niemand zich noodeloos te zeer verontruste, behoort een ieder wel te begrijpen, dat niet elk der vroeger opgenoemde kentekenen, op zich zelve, een bewijs is van het ontstaan des braakloops. Alleen dan, wanneer zich onderscheidene dier teekenen te samen paren, alléén dan erlangt men genoegzamen grond, om deze ziekte te verwachten. Daarbij echter blijft het dadelijk inroepen van geneeskundige hulp, eene matige verwarming in bed, en het drinken van eenigen warmen drank nog altijd aangeraden.

De beslissing van het pleit, wegens de al- of niet besmettelijkheid van den aziatischen braakloop aan den tijd en de geleerden overlatende, achten wij het nogtans noodig, in afwachting dier beslissing, alhier te doen volgen eenige

#### VOORBEHOEDMIDDELEN,

ter voorkoming, zoo veel mogelijk, van verdere verspreiding der ziekte, ten gevolge eener, in den dampkring des lijders, al lijdelyk meer en meer toenemende pestigheid der alrede met schadelijke hoedanigheden algemeen bezwangerde lucht; voorbehoedmiddelen, welke, in geen geval, eenig belangrijk na-deel en, daarentegen, in geval van wezenlyke besmettelijkheid, groote nuttigheid hebben kunnen:

1. Niemand legge nuchter eenige ziekenbezoeken af. Hij neme vooraf eenig ontbijt met warme thee of koffij, of, bij gebrek

aan tijd daartoe, een slok wijn of een weinigje brandewijn met eenig aromatiek bitter met eenig brood of beschuit.

2. Niemand bezoeke lijders, wanneer hij zichzelf ongesteld vindt, of door nachtwaken, gemoedsbeweging of eenigerhande nadeelige afwijking van den gewonen leefregel, verbit of ontstemt zijn mogt.

3. Men verwijle niet langer bij den lijder, dan pligt en noodzakelijkheid gebiedend vorderen, vermijde, in zoo verre zulks onnoodig zijn mogt, deszelfs adem, deszelfs ontlastingen enz. — Men ruike, bij het bezoeken deszelfs, van tijd tot tijd, aan een fleschje met kruiders-azijn, rooke tabak, of kaanwe b. v. een stuk kalmus wortel, het speeksel niet doorslikkende. Het dragen van een stukje kamfer in een zakje, op de hartkail, schijnt almede aanbevelenswaardig.

4. Men zuivere de lucht in de zieken-kamers op den duur door het verdampen van azijn, aan hetwelk de voorkeur gegeven wordt boven de insgelijks aangeprezene besmettingwerende verdamping van Chloor-kalk, één deel, opgelost in twaalf deelen water, op schalen gegoten, in hun vertrek geplaatst en nu en dan omgeroerd. Zijn de vertrekken ontleedigd, zoo doet men daarin Chloor berookingen: deze geschieden met een mengsel van

9 deelen fijn keukenzout,

8 deelen bruin steen, naauwkeurig onder een gewreven, in eenen aarden pot gedaan en begoten met 16 deelen geconcentreerd zwavel-zuur en even zoo veel water. De kleedingstukken der lijders of overledenen kunnen aan dezelfde berooking worden blootgesteld. Men zorge verder voor reinheid der ziekenvertrekken in ieder ander opzigt.

5. Wie besmetting der ziekte gelooft en vreest, wassche, bij het verlaten der zieken, handen en aangezicht met eene oplossing van één deel chloor-kalk in 100 deelen water en zuivere zijne kleederen door de boven (4) voorschrevene berooking. Wasschingen, uitspoeling van den mond, uitsnuiting van den neus, uitkaming der haren zijn, in ieder geval, bij het verlaten der ziekenkamers aan te raden.

6. Wie angstvallig de ziekte vreest, wachte zich voor het aanschouwen der lijders; zijn gebrek aan zielskracht te dezen opzichte maakt hem dubbel vatbaar voor derzelve doodelyken indruk op zijn bereids ontstemd zenuwstelsel: hij alleen, die, vol van het gevoel van verpligting tot hulpbetoon, vol van innerlyke veerkracht en levens-werkzaamheid, vol van betrouwen open christelyke onderwerping aan den wil der Opperste Wijsheid, de ziekenzalen bezoekt, draagt een harnas, doorgaans ondoordringbaar voor de giftige pijlen der krankheid.

Dr. A. MOLL.

#### Aan de redactie van den Noord-Brabander.

Een liefhebber zijnde van ondheden en gewigtige gebeurtenissen, die in alle tijden plaats gehad hebben en met de tegenwoordige worden vergeleken, zoo las ik niet zonder belangstelling in eenige achtereenvolgende nummers van uw geacht dagblad eene aaneenschakeling van de voornaamste opgevolgde epidemien, die het menschedom geteisterd hebben; bij het cronologisch aanhalen der sterften aan pest en hongersnood, die zoo vele steden en dorpen in onderscheidene gewesten hebben aangetast, kwam mij de gedachte op, dat ook deze stad niet onvermeld zou gebleven zijn; ik wist, wel is waar, dat het niet mogelijk was om alle plaatsen, waar besmettelijke ziekten in zoo vele tijdperken geheerscht hadden, na te gaan, vermits de voornaamste epidemien alleen werden gadeslagen — dan — ik vermoende uwe lezers en vooral den Bosschenaren in deze dagen genen ondienst te doen, met aan te halen, dat deze stad in vroegere eeuwen van den geessel der pestziekte ook niet is bevrijd gebleven. Hetgeen ik daaromtrent heb kunnen ontdekken, heb ik aangetroffen bij eenen zeer geloofwaardigen schryver, welke verhaalt, dat in den jare 1436 binnen deze stad eene zoodanige groote behoefte en duarte van koren bestond, dat er veel volk van honger ziek werd en stierf; drie jaren later en wel in 1439 bestond er insgelijks eene groote pestziekte, welke naar het verhaal van dien schryver van het eene tot het andere jaar voortduerde; de sterfte onder de ingezetenen was zoo groot, dat de stad zoodanig uitgestorven was, dat het gras, even gelijc op velden en beemden in de straten stond; meer dan eene eeuw later en wel in den jare 1557 stierven in die zelfde stad aan de pest dikwerf 50 personen op eenen dag, en binnen het jaar, zoo de oudheid opteekeut, 16,000 menschen, zoo mannen, vrouwen als kinderen, waaronder 4 kapellanen van de groote of St. Jans kerk; in die dagen toen de tuinen, het plein en de parade plaats bebouwd waren, telde men tusschen de 35 en 34,000 zielen, zoodat de sterfte zeer aanzienlijk was.

Ik heb dit alleen willen aanhalen nu een groot gedeelte van Europa en zelfs dit koningrijk door de pestziekte, ook genaamd den aziatischen braakloop, anders cholera-morbus is aangetast, waarvan deze stad en bisdom, die onder de bijzondere bescherming staan van hem, die den lieveling des Heeren genosind wordt, tot heden zijn vrij gebleven en die de aandacht van zoo vele duizenden menschen, welke huone gebaden aanhoudend hemelwaarts opzenden om van dien ons bedreigenden geessel bevrijd te blijven, gaande houdt.

Met het bovenstaande een plaatsje in uw geacht dagblad te verlenen, hetwelk welkigt tot deze of gene berinnering zou aanleiding kunnen geven, zult gij verpligten

*Uwen bestendigen Lector.*

's Bosch, den 20 Augustus 1832.

STAAT der Gemeentens en der Bevolking, welke de 24 artikelen van het tractaat door de conferentie opgelegd, in het Limburgsche aan België ontleent.

| GEREGTELIJK ARRONDISSEMENT van MAASTRICHT. | Bevolking op den 1 Januarij 1831. | Bedrag per Vrede-geregten | GEREGTELIJK ARRONDISSEMENT van MAASTRICHT. | Bevolking op den 1 Januarij 1831. | Bedrag per Vrede-geregten |
|--|-----------------------------------|---------------------------|--|-----------------------------------|---------------------------|
| <i>Vrederegert van Maastricht (noord).</i> |                                   |                           | Transport.                                 |                                   | 94,023                    |
| Eysden, Oost en Brenst                     | 1925                              |                           | <i>Vrederegert van Kerkrade.</i>           |                                   |                           |
| Heer                                       | 1166                              |                           | Böschelt                                   | 902                               |                           |
| Heer en Cadier                             | 591                               |                           | Eygelshoven                                | 447                               |                           |
| Gronsveld                                  | 1379                              |                           | Kerkrade                                   | 3293                              |                           |
| Maastricht (noord)                         | 11000                             |                           | Bimburg                                    | 302                               |                           |
| Mosch                                      | 237                               |                           | Simpelveld                                 | 1103                              |                           |
| Rykholt                                    | 191                               |                           | Obschövel-Worms                            | 1251                              |                           |
| St. Truyen                                 | 862                               | 17351                     | <i>Vrederegert van Sittard.</i>            |                                   | 7238                      |
| <i>Vrederegert van Maastricht (zuid.)</i>  |                                   |                           | Botr                                       | 1158                              |                           |
| Fall en Mheer                              | 801                               |                           | Broeksittard                               | 611                               |                           |
| Lanaye                                     | 710                               |                           | Grovenpicht                                | 943                               |                           |
| Maastricht (zuid)                          | 11000                             |                           | Limbricht                                  | 1158                              |                           |
| St. Pieter                                 | 679                               |                           | Meinstergelen.                             | 825                               |                           |
| Vlytingen                                  | 920                               |                           | Sittard (stad)                             | 3737                              |                           |
| Vroenhöven                                 | 1220                              | 15380                     | Sustrezen                                  | 1696                              |                           |
| <i>Vrederegert van Galloppe.</i>           |                                   |                           | Umond                                      | 952                               | 11,040                    |
| Galloppe                                   | 1729                              |                           | GEREGTELIJK ARRONDISSEMENT VAN RUREMONDE   |                                   |                           |
| Margraten                                  | 919                               |                           | <i>Vrederegert van Horst.</i>              |                                   |                           |
| Wheer                                      | 891                               |                           | Bergen                                     | 3384                              |                           |
| Woterbek                                   | 768                               |                           | Broeschuisen                               | 522                               |                           |
| Schin op Getl                              | 351                               |                           | Geenep                                     | 1082                              |                           |
| Slenaken                                   | 565                               |                           | Grubbenvorst                               | 1140                              |                           |
| Strack                                     | 278                               |                           | Helden                                     | 2427                              |                           |
| Vael                                       | 2619                              |                           | Horst                                      | 4734                              |                           |
| Oud Fautquemont                            | 544                               |                           | Kessel                                     | 1046                              |                           |
| Wittem                                     | 2972                              | 13243                     | Maasbrée                                   | 3290                              |                           |
| Wylre                                      | 1607                              |                           | Meerloo                                    | 1287                              |                           |
| <i>Vrederegert van Heerlen.</i>            |                                   |                           | Mook                                       | 932                               |                           |
| Climmen                                    | 989                               |                           | Ottersum                                   | 1495                              |                           |
| Heerlen                                    | 4136                              |                           | Ventay                                     | 4233                              |                           |
| Schaasberg                                 | 1002                              |                           | Wanssum                                    | 689                               | 26,362                    |
| Boerendaal                                 | 1628                              |                           | <i>Vrederegert van Ruremonde.</i>          |                                   |                           |
| Nieuwenhagen                               | 1076                              | 8831                      | Buyden                                     | 531                               |                           |
| <i>Vrederegert van Maasyck.</i>            |                                   |                           | Buggenum                                   | 590                               |                           |
| Echt                                       | 3450                              |                           | Grathem                                    | 926                               |                           |
| Itevoort                                   | 345                               |                           | Haslen                                     | 592                               |                           |
| Neeritter                                  | 233                               |                           | Hael en Panhèl                             | 750                               |                           |
| Nieuwstad                                  | 734                               |                           | Heerlen                                    | 647                               |                           |
| Obbicht en Papenhoven                      | 566                               |                           | Helich en Herkenbosch                      | 1443                              |                           |
| Ohe en Laak                                | 551                               |                           | Horn                                       | 827                               |                           |
| Posterholt                                 | 831                               |                           | Hunsel                                     | 1081                              |                           |
| Roosteren                                  | 780                               |                           | Linne                                      | 696                               |                           |
| Stevensweert                               | 877                               | 9222                      | Maasbracht                                 | 984                               |                           |
| Thorn                                      | 1155                              |                           | Maasniel                                   | 1276                              |                           |
| <i>Vrederegert van Meerssen.</i>           |                                   |                           | Meufort                                    | 644                               |                           |
| Amby                                       | 353                               |                           | Neer                                       | 1394                              |                           |
| Bek  | 2341                              |                           | Nunhem                                     | 185                               |                           |
| Bemden                                     | 362                               |                           | Odienberg                                  | 695                               |                           |
| Berg                                       | 739                               |                           | Ruremonde (stad)                           | 5288                              |                           |
| Borghaten                                  | 404                               |                           | Swalmen                                    | 1120                              |                           |
| Banck                                      | 598                               |                           | Vloddrop                                   | 861                               |                           |
| Ekeloo                                     | 771                               |                           | Wessem                                     | 739                               | 21,422                    |
| Fanhuumont                                 | 661                               |                           | <i>Vrederegert van Pontoo.</i>             |                                   |                           |
| Geulle                                     | 940                               |                           | Arien en Velden.                           | 1543                              |                           |
| Houthem                                    | 734                               |                           | Beezel                                     | 1228                              |                           |
| Hulaberg                                   | 904                               |                           | Belfeld                                    | 387                               |                           |
| Iiteren                                    | 388                               |                           | Tegelen                                    | 1110                              |                           |
| Moerssen                                   | 1725                              |                           | Veldt (stad)                               | 6477                              | 10,745                    |
| Schimmert                                  | 1303                              | 14954                     | <i>Vrederegert van Weert.</i>              |                                   |                           |
| Stein                                      | 1586                              |                           | Bansen                                     | 484                               |                           |
| Uktraten                                   | 562                               |                           | Heithuyzen                                 | 1248                              |                           |
| <i>Vrederegert van Oersbeek.</i>           |                                   |                           | Meyel                                      | 850                               |                           |
| Amsterrade                                 | 461                               |                           | Nederweert                                 | 1123                              |                           |
| Bingelrade                                 | 432                               |                           | Stamproy                                   | 1180                              |                           |
| Bransum                                    | 1010                              |                           | Weert (stad)                               | 584                               |                           |
| Geleen                                     | 2097                              |                           | Roggat                                     | 4834                              | 15,108                    |
| Hoensbroek                                 | 1203                              |                           | Total                                      | 103,298                           |                           |
| Jabeek                                     | 424                               |                           | De tegenwoordige bevolking van Limburg.    | 338,395                           |                           |
| Merkelbeek                                 | 684                               |                           | Ontnomen bij het tractaat                  | 183,298                           |                           |
| Nath                                       | 1191                              | 12245                     | Blijft aan België.                         | 155,097                           |                           |
| Oirsbeek                                   | 1037                              |                           |  |                                   |                           |
| Schinnen                                   | 1916                              | 94023                     |  |                                   |                           |
| Scheuvelde                                 | 739                               |                           |  |                                   |                           |
| Spunbeek                                   | 620                               |                           |  |                                   |                           |
| Wyandrade                                  | 471                               |                           |  |                                   |                           |

CHOLERA-BERICHTEN.

| Besmette plaatsen. | Dagtoeken der opgave. | Bijgekomen zieken. | Getal der herstelde. | Getal der overledenen. | In behandeling gebleven zieken. |
|--------------------|-----------------------|--------------------|----------------------|------------------------|---------------------------------|
| Scheveningen.      | 8 Augustus.           | 6                  | 26                   | 6                      | 69                              |
| "                  | 9 "                   | 6                  | 25                   | 7                      | 45                              |
| 's Gravenhage.     | 8 dito.               | 42                 | 3                    | 4                      | 35                              |
| "                  | 9 "                   | 49                 | 4                    | 2                      | 41                              |
| Rotterdam.         | 7 dito.               | 24                 | 16                   | 9                      | 205                             |
| "                  | 8 "                   | 25                 | 19                   | 8                      | 204                             |
| "                  | 9 "                   | 22                 | 12                   | 8                      | 206                             |

Tot den 9 zijn te Delft 9 personen aan de cholera overleden. Zondag hebben zich ook te Leyden twee bedenklijke ziektegevallen voorgedaan, die nader bleken de asiatische cholera te zijn; beide lijdens zijn bezweken. Den 6 zijn wederom twee personen ziek geworden, van welke één overleden en de andere nog onder behandeling is; tot dingdag op den middag zijn er geene nadere gevallen bekend geworden.

Te Kampen zijn van den 4 tot den 5 door de cholera aangetast 5 mannen en 4 vrouwen; waarvan 1 man is hersteld en 3 zijn overleden, zoodat er nog 1 man en 4 vrouwen onder behandeling zijn gebleven.

BETALING VAN PENSIOENEN.

De Administrateur van 's Rijks Schatkist in de provincie Noord-Brabant, brengt hij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat de betaling zal geschieden van PENSIOENEN onder last van 's Rijks Schatkist, loopende over de agnities van maanden van jaars 1832.

Verwiltigt de belanghebbenden, dat de betaling eeren aanvang zal nemen op Maandag den 13 Augustus, ten kantore van hem Administrateur, van des voormiddags 9 tot 12 uren (uitgenomen zon- en feestdagen).

De belanghebbenden worden verzocht om zich ten spoedigste van de noodige Attestation De Vita te voorzien; ten emde de betaling in de eerste week zal kunnen geschieden, en na die week de betaling moet plaats hebben aan alle militaire administration in deze provincie.

's Hertogenbosch, den 7 Augustus 1832.

L. J. DE LA COURT.

LETTERKUNDIGE AANKONDIGING.

65. Te Beers, bij de Boekhandelaars VAN COERK en HERMANS, is van de pers gekomen:

- 1°. A A B D R I J F K S K E N D I G W O O R D E N BOEK voor Noord-Brabant, door A. J. van der Aa, in 12°, met een kaartje, 1832, 1/2 r.
  - 2°. A B R É G É D E L A M Y T H O L O G I E, ou Introduction aux cours d'histoire à l'usage de la jeunesse Chrétienne; in 18°. Prijs 80 cents. Zeer geschikt voor de Schooljongd.
- Ter Perse. De D O R P S G E L E E R D E of de Tegenspoeden van eenen Wijzeer; naar het Fransch van M. B. D'EXAUVILLERS.

BEKENDMAKINGEN.

66. Ouders of Voogden, genaam sünde, eenen hunner Zoon of Pupillen in eenen A P O T H E K op te leiden, wordt hun hiertoe de gelegenheid gratis aangeboden, buiten den kost. — Adres bij de drukkers dezer, *Bridoux franco.*

PRIS DES COURS EFFRÉTEN.

AMSTERDAM, den 8 Augustus.

| NEDERL. Werkel.                   | Schuld. | 2 1/2 pCt. | 3 1/2 pCt. | 4 1/2 pCt. | 5 pCt. |
|-----------------------------------|---------|------------|------------|------------|--------|
| Uitgestelde schuld.               | 17 1/2  | 17 1/2     | 17 1/2     | 17 1/2     | 17 1/2 |
| Reversalen                        | 17 1/2  | 17 1/2     | 17 1/2     | 17 1/2     | 17 1/2 |
| Kansbiljetten                     | 17 1/2  | 17 1/2     | 17 1/2     | 17 1/2     | 17 1/2 |
| Recepis., gedi. 1830, a 5 pCt.    | 99 1/2  | 99 1/2     | 99 1/2     | 99 1/2     | 99 1/2 |
| Schak. bilj., groot, a 6          | 99 1/2  | 99 1/2     | 99 1/2     | 99 1/2     | 99 1/2 |
| Dito kleine a 100                 | 99 1/2  | 99 1/2     | 99 1/2     | 99 1/2     | 99 1/2 |
| Dito, dito a 50                   | 99 1/2  | 99 1/2     | 99 1/2     | 99 1/2     | 99 1/2 |
| Vrijwillige Geldleening           | 96 1/2  | 96 1/2     | 96 1/2     | 96 1/2     | 96 1/2 |
| Amortisatie-Syndikaat             | 96 1/2  | 96 1/2     | 96 1/2     | 96 1/2     | 96 1/2 |
| Dito, dito                        | 96 1/2  | 96 1/2     | 96 1/2     | 96 1/2     | 96 1/2 |
| Handel-Maatschappij               | 96 1/2  | 96 1/2     | 96 1/2     | 96 1/2     | 96 1/2 |
| FRANKRIJK. Ins. op het gr. boek.  | 99 1/2  | 99 1/2     | 99 1/2     | 99 1/2     | 99 1/2 |
| Certifikaten van dito             | 99 1/2  | 99 1/2     | 99 1/2     | 99 1/2     | 99 1/2 |
| ROSLAND Bij. Hope en C.           | 95 1/2  | 95 1/2     | 95 1/2     | 95 1/2     | 95 1/2 |
| Bij dezelfde 1828 en 29           | 96 1/2  | 96 1/2     | 96 1/2     | 96 1/2     | 96 1/2 |
| SPANJE Cert. van insch. gr. boek. | 99 1/2  | 99 1/2     | 99 1/2     | 99 1/2     | 99 1/2 |
| dezelfde te Amsterdam             | 99 1/2  | 99 1/2     | 99 1/2     | 99 1/2     | 99 1/2 |
| ENGLAND geconsolideerde           | 93 1/2  | 93 1/2     | 93 1/2     | 93 1/2     | 93 1/2 |
| NAPLES Certifikaten               | 74 1/2  | 74 1/2     | 74 1/2     | 74 1/2     | 74 1/2 |